

вплив батьківської спадковості на поліпшення стада. Тому при дальшій селекційній роботі із стадом потрібно приділяти серйозну увагу підбору, не ігноруючи в той же час і відбір.

РОЗВИТОК ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ ПРОТЯГОМ ДВОХ ПОКОЛІНЬ

Д. Т. ВІННИЧУК,

кандидат сільськогосподарських наук

Черкаська державна сільськогосподарська
дослідна станція

При вирощуванні молодняка великої рогатої худоби можна цілеспрямовано формувати племінні й продуктивні задатки корів. Цій проблемі присвячена велика кількість статей і наукових експериментів. Проте багато досліджень проводились без суворого дотримання методики, тому цінність їх досить відносна. Наукові дослідження по вивченню впливу інтенсивності росту молодняка великої рогатої худоби на продуктивність майбутніх корів доцільно проводити протягом декількох поколінь тварин при однакових умовах годівлі та утримання.

Особливо необхідно вивчати це питання у племінних заводах, які реалізують бугаїв-плідників для станцій штучного осіменіння і цим значно впливають на стан тваринництва цілої зони.

У Черкаській області провідним племінним репродуктором симентальської породи є племінний завод «Матусово». На матеріалах цього заводу М. А. Потіха вивчав вплив інтенсивності розвитку теличок на молочну продуктивність вирощених з них корів. Групи теличок формували за показниками їх живої ваги у 6-місячному віці. Потім порівнювали їх розвиток у 12, 15, 18 і 24-місячному віці з показниками середньої ваги по групах. З чотирьох груп найбільш продуктивними виявилися дві групи корів, середня вага яких у 6-місячному віці дорівнювала відповідно 150 і 169 кг, у 12-місячному — 260 і 280, у 18-місячному — 366 і 390 і в 24-місячному — 457 і 572 кг. У цих двох групах середня жива вага корів після першого отелення становила відповідно 608 і 629 кг, а після третього — 657 і 689 кг. Середня продуктивність їх за 300 днів III лактації дорівнювала відповідно 5519 і 5213 кг. Корови з більшою живою вагою (в середньому 730 кг після третього отелення) були менш продуктивними (середній надій за 300 днів лактації 5100 кг).

На основі одержаних даних беззаперечних висновків роботи не можна, бо за основу групування тварин взяли лише показники живої ваги молодняка без урахування генетичних показників (якість матерів і батьків) та генеалогічних зв'язків між тваринами. Тому більш доцільно це питання вивчити з врахуванням впливу більшої кількості

факторів спадкового й неспадкового характеру. Запропонований нами метод порівняння груп тварин одного і того ж бугая має ряд переваг над методом порівняння між собою груп тварин, які походять від різних бугаїв. У даному випадку порівнювані групи корів генетично досить однорідні (усі тварини — напівсестри по батьку) і вирощуються в практично однакових умовах. Якщо при цьому і їх матері також мають подібну генеалогію, то продуктивність їх потомків повинна бути досить вирівняною, а відхилення за рівнем продуктивності будуть значною мірою зумовлені інтенсивністю їх розвитку в певні вікові періоди.

Враховуючи це, дочок бугая Альта 138 (лінія Альрума 49) з плема заводу «Терезино» за ознаками продуктивності згрупували у дві групи (високопродуктивна і середньопродуктивна). Дочки були напівсестрами по Альту 138, а матері їх належали відповідно до одних і тих же генеалогічних груп (табл. 1).

1. Походження матерів високопродуктивної і середньопродуктивної груп дочок Альта 138

Батьки матерів	Кількість корів у групах	
	високопродуктивній	середньопродуктивній
Ципер 085	5	3
Медвідь 504	1	1
Геродес 2438	1	1
Шалун 0153	1	2
Альрум 49	2	1
Лексикон 434	1	1
Манфред	1	—
Ципелін 086	—	1
В'язель 128	—	1
Удачний 251	—	1
Невідомий	4	4
Всього	16	16

Незважаючи на подібність походження, молочна продуктивність двох груп дочок Альта 138 була різною (табл. 2). Корови високопродуктивної групи за удоєм переважали корів середньопродуктивної групи за перші три лактації. Лактували вони в основному в одні й ті ж роки (1950—1953).

Середній вік першого отелення корів з високопродуктивної групи становив 1017 днів, а із середньопродуктивної — 1041 день, тобто був довшим на 24 дні. Малоімовірно, що ця невелика різниця за віком у перше отелення могла істотно вплинути на удій корів.

Матері порівнюваних дочок Альта 138 мали практично однакову мо-

лочність. Перевищення за надоями матерів статистично не достовірне, і коливання показників продуктивності знаходяться у межах помилки обліку надоїв. Тому більш вірогідно допустити, що в даному випадку рівень продуктивності зумовлюється способом вирощування молодняка. Для цього необхідно вивчити розвиток дочок Альта 138 від народження до початку лактування.

Корови обох груп розвивались інтенсивно, крива їх приростів поступово спадала. За середньодобовими приростами корови середньомолочної групи розвивались більш інтенсивно від народження до закінчення росту і розвитку (III лактація і старше; табл. 3).

Однак за енергією росту корови середньопродуктивної групи перевищували корів високопродуктивної групи лише від народження до 6-місячного віку. Коефіцієнти відносного приросту живої ваги свідчать

2. Молочна продуктивність дочок Альта 138 та їх матерів

Показники	I лактація		II лактація		III лактація	
	удій, кг	жирність молока, %	удій, кг	жирність молока, %	удій, кг	жирність молока, %
Високопродуктивна група	4432±146	3,46	5519±122	3,52	6254±169	3,57
Середньопродуктивна група	3449±117	3,55	4282±165	3,61	4832±124	3,65
Різниця	+983	-0,09	+1237	-0,09	+1422	-0,08
Достовірність різниці	5,2		5,9		6,6	
Матері дочок високопродуктивної групи	3708±126	3,64	4211±156	3,69	5244±155	3,62
Матері дочок середньопродуктивної групи	3341±194	3,71	4021±142	3,81	5446±231	3,68
Різниця	+367	-0,07	+190	-0,12	-202	-0,06
Достовірність різниці	1,6		0,89		0,7	

3. Розвиток дочок Альта 138 за живою вагою, кг

Показники	При народженні	У 6 міс.	У 12 міс.	I отелення	II отелення	III отелення
Високопродуктивна група	41,9±1,6	190±4	296±3,5	627±8	664±10	706±7
Середньопродуктивна група	42,9±0,75	213±3	332±3	687±13	726±13	759±9
Різниця	+1,0	+23	+36	+60	+62	+53
Достовірність різниці	0,6	4,6	8	3,9	3,7	4,6

про те, що корови високопродуктивної групи у 6—12-місячному віці розвивались майже з однаковою інтенсивністю, а від 12-місячного віку до першого отелення навіть переважали корів середньопродуктивної групи за інтенсивністю приросту живої ваги (табл. 4). За абсолютним показником живої ваги корови високопродуктивної групи поступалися перед коровами середньопродуктивної групи протягом усього періоду росту і розвитку (від народження до третього отелення). Це перевищення достовірне у всіх вікових періодах, за винятком ваги при народженні (див. табл. 3).

4. Середньодобові прирости та коефіцієнти відносного приросту ваги дочок Альта 138 у різні вікові періоди

Групи тварин	До 6 міс.	У 6—12 міс.	Від 12 міс. до I отелення
<i>Середньодобові прирости</i>			
Високопродуктивна	824	584	326
Середньопродуктивна	944	661	339
<i>Коефіцієнти відносного приросту ваги, %</i>			
Високопродуктивна	354	55,2	111,9
Середньопродуктивна	396	55,8	107,0

З вищою живою вагою телята народжуються, як правило, від корів з більшою живою вагою. Тому важливо простежити розвиток за живою вагою корів-

матерів, від яких походять тварини порівнюваних груп. Матері дочок середньопродуктивної групи мають більшу вагу (657 кг), ніж матері дочок високопродуктивної групи (605 кг). Це перевищення статистично достовірне у всіх перших трьох отеленнях.

Висока енергія росту, характерна для лінії Альрума 49, сприяла тому, що при підборі корів більшої живої ваги до Альта 138 ця ознака підкріплюється спадковістю з материнського боку. Відбулось спрямоване підвищення живої ваги тварин протягом двох поколінь. Якщо по третьому отеленню матері мали середню живу вагу 605 і 657 кг, то відповідні групи їх дочок — 706 і 759 кг.

Для порід комбінованого напрямку продуктивності необхідне спрямоване виховання молодняка. Практикою племінних заводів підтверджена така система вирощування молодняка великої рогатої худоби. У перші 6 місяців життя телят, коли кістяк інтенсивно росте у висоту, їх необхідно годувати помірно (середньодобові прирости не повинні перевищувати 700 г), а наступні 6 місяців, коли інтенсивно збільшується довжина і ширина тулуба, слід стимулювати цей ріст посиленою годівлею. Інтенсивне вирощування потрібно практикувати також у наступні вікові періоди (12—18 місяців), підтримуючи середньодобові прирости тварин на рівні 500—600 г. Вирощені корови повинні бути крупними з живою вагою після третього отелення 650—700 кг.

Жива вага і екстер'єр корів — важливі показники не лише для корів молочного, а й для корів м'ясного напрямку продуктивності. Крупні тварини порівняно з дрібнішими можуть споживати на одиницю поживних речовин більше сирової клітковини (силос, солома, сіно). Крупні високопродуктивні корови у перші чотири місяці після отелення дають близько 50% молока від всього надою за лактацію. Вони хоч і більше витрачають резервних жирів, мінеральних речовин, мікроелементів, ніж дрібніші тварини, проте менше хворіють від мінерального виснаження. Це пояснюється тим, що в перші місяці лактування високі надої неповністю забезпечуються годівлею тварин, внаслідок чого вони витрачають резерви організму.

Помічено, що такі корови довше використовуються в господарствах, а тому від них одержують більше молока і приплоду.